សលាកប័ត្រព័ត៌មាន ៖ បម្រាមលើការជួបប្រជុំ ការដើរក្បួន និងបាតុកម្មនៅកម្ពុជា

ពេលវេលា ៖ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤

ទិដ្ឋភាពរួម ៖ ការសម្រេចចិត្តនាពេលថ្មីៗនេះរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា (រដ្ឋាភិបាល) ក្នុងការដាក់ចេញនូវបម្រាមដោយគ្មានពេលកំណត់ទៅលើរាល់ការធ្វើបាតុកម្ម ការប្រមូលផ្តុំ ឬការដើក្បួន គឺជាការអនុវត្តន៍មិនសមាមាត្រ និងរំលោភលើសិទ្ធិសេរីភាពការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី។ គួបផ្សំនឹងការប្រើប្រាស់កម្លាំងហួសហេតុរបស់កងកម្លាំងរក្សាសន្តិសុខ ទៅលើក្រុមបាតុករ បញ្ហានេះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការធ្វើឲ្យស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្សនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា (កម្ពុជា) ធ្លាក់ដុនដាប។

សេចក្តីផ្តើម

សលាកប័ត្រព័ត៌មាននេះបង្ហាញពីទិដ្ឋភាពរួម នៃការរឹតបន្តឹងលើសិទ្ធិសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធីនៅកម្ពុជា ថ្វីបើត្រូវបានការការពារដោយរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ យ៉ាងណាក៏ដោយ។ រដ្ឋាភិបាលតែងតែរឹតបន្តឹងសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋខ្លួនក្នុងការជួបប្រជុំ។ បម្រាមនាពេលថ្មីៗទៅលើរាល់ការជួបប្រជុំ ការដើរក្បួន និងបាតុកម្ម ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងការធ្វើបាតុកម្មរបស់គណបក្សប្រឆាំង និងក្រុមកម្មកររោងចក្រ គឺជាជំហានថ្មីបំផុតមួយដែលបានបំពានមកលើសិទ្ធិនេះ។

សលាកប័ត្រព័ត៌មាននេះតាក់តែងឡើងដោយ មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា («ម.ស.ម.ក») ដែលជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល មិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ និងឯករាជ្យដែលធ្វើការដើម្បីលើកកម្ពស់ និងការពារលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ជាពិសេស សិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយនៅកម្ពុជា។

សាវតារករណី

នៅថ្ងៃទី៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ក្រសួងមហាផ្ទៃបានចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍បញ្ជាក់ថា នឹងមានការហាមឃាត់ដោយគ្មានកំណត់ទៅលើការបាតុកម្ម ការជួបជុំ ឬការដើរក្បួន នាពេលខាងមុខ រហូតដល់ «សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និងសន្តិសុខត្រូវបានស្តារឡើងវិញ»។ សាលារាជធានីភ្នំពេញ ក៏បានផ្ញើលិខិតមួយជូនដល់លោក សម រង្ស៊ី ប្រធានគណបក្សសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា (គ.ស.ជ) បដិសេធចំពោះលិខិតជូនដំណឹងរបស់បាតុកម្មនាពេលខាងមុខរបស់ គ.ស.ជ ហើយបញ្ជាក់ថា គ.ស.ជ នឹងមិនអនុញ្ញាតឲ្យធ្វើការដើរក្បួន ឬបាតុកម្មទៀតនោះទេ លុះត្រាណាតែសន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈត្រូវបានធានា។ បន្ថែមពីលើនោះ សារព័ត៌មានកោះសន្តិភាពបានរាយការណ៍កាលពីថ្ងៃទី៦ ខែមករា ថា អភិបាលខណ្ឌឫស្សីកែវ នៅទីក្រុងភ្នំពេញ បានអំពាវនាវឲ្យមន្ត្រីនគរបាល បំបែករាល់ការប្រមូលផ្តុំទាំងឡាយណាដែលមានចំនួនមនុស្សលើសពី ១០ នាក់។

បម្រាមនេះត្រូវបានអនុវត្តនៅក្នុងបរិបទនៃការជាប់គាំងផ្នែកនយោបាយ ៖ ចាប់តាំងពីការបោះឆ្នោតជ្រើសតាំងតំណាងរាស្ត្រ នា ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៣ មក គ.ស.ជ បានធ្វើពហិការក្នុងការចូលរួមជាមួយរដ្ឋសភា ដោយសារតែមានភាពមិនប្រក្រតីនៅក្នុងការបោះឆ្នោត និងការរៀបចំធ្វើមហាបាតុកម្មជាទៀងទាត់។ ថ្មីៗនេះ កម្ពុជាបានក្លាយទៅជាកន្លែងដែលមានការបង្ក្រាបដោយហិង្សា ពីសំណាក់កងកម្លាំងសន្តិសុខ ទៅលើការធ្វើបាតុកម្មរបស់ គ.ស.ជ និងក្រុមកម្មកររោងចក្រ ដែលក្រុមកម្មកររោងចក្រធ្វើការតវ៉ាដើម្បីទាមទារតម្លើងប្រាក់ឈ្នួលគោលអប្បបរមា។ ការបង្ក្រាប បាន

បណ្ដាលឲ្យមនុស្សយ៉ាងហោចណាស់ ៥ នាក់ បានបាត់បង់ជីវិត និងមនុស្សជាច្រើនត្រូវរងរបួស និងមានការចាប់ឃាត់ខ្លួនមនុស្សចំនួន ២៣ នាក់ ផងដែរ។

បម្រាមនេះត្រូវបានសាកល្បងធ្វើនៅថ្ងៃទី៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ដោយបានឃាត់ខ្លួនសកម្មជនបឹងកក់ចំនួន ៥ នាក់ ជាបណ្ដោះអាសន្ន ពេលដែលពួកគាត់មានបំណងយកញត្តិទៅដាក់នៅស្ថានទូតបារាំង ដើម្បីស្នើសុំឲ្យមានការដោះលែង បាតុករអហិង្សាចំនួន ១០ នាក់ ដែលត្រូវបានចាប់ខ្លួនកាលពីថ្ងៃទី២ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤។ ផ្ទុយមកវិញ គណបក្សកាន់អំណាច គឺគណបក្សប្រជាជន (ប្រ.ជ) បានរៀបចំ «ទិវាជ័យជំនះ» ដើម្បីរំលឹកខួបថ្ងៃផ្ដួលរំលំរបបខ្មែរក្រហម នាថ្ងៃទី៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៩ ដែលបានយកឈ្នះលើរបបខ្មែរក្រហម ជាព្រឹត្តិការណ៍ដែលមានអ្នកគាំទ្រ ប្រ.ជ រាប់ពាន់នាក់ចូលរួម ដែលនេះគឺជាទង្វើផ្ទុយទៅនឹងបម្រាមរបស់រដ្ឋាភិបាលផ្ទាល់ទៅលើការជួបប្រជុំ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅថ្ងៃទី៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤ ក្រុមយុវជនសកម្មជនរបស់ គ.ស.ជ ចំនួន ៩ នាក់ ត្រូវបានសន្តិសុខសាលារាជធានី និងកងរាជអាវុធហត្ថបំបែកពីទីលានប្រជាធិបតេយ្យ។

សិទ្ធិសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី

សិទ្ធិសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី ត្រូវបានលើកកម្ពស់ និងការពារដោយមាត្រា ៤១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា («រដ្ឋធម្មនុញ្ញ») ដែលចែងថាប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរត្រូវមាន *«សិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ សេរីភាពសារព័ត៌មាន ការបោះពុម្ពផ្សាយ និងការជួបប្រជុំ»* ។ បន្ថែមពីលើនោះ មាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញបានបញ្ចូលសេចក្ដីប្រកាសជាសាកលស្ដីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងអនុសញ្ញា និងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស រួមទាំងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្ដីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ (ក.អ.ស.ព.ន) ទៅក្នុងច្បាប់ជាតិ ដែលកម្ពុជាបានផ្ដល់សច្ចាប័ននៅក្នុង ឆ្នាំ១៩៩២។ ការអនុវត្តច្បាប់អន្តរជាតិដោយផ្ទាល់នៅក្នុងតុលាការកម្ពុជានេះ ត្រូវបានបញ្ជាក់បន្ថែមដោយសេចក្ដីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សារដ្ឋធម្មនុញ្ញ ឆ្នាំ២០០៧។

សិទ្ធិសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី គឺត្រូវបានការពារ ក្នុងមាត្រា ២១ នៃ ក.អ.ស.ព.ន។ មាត្រា ២១ នៃ ក.អ.ស.ព.ន បានចែងពីសេចក្ដីណែនាំនៃការរឹតបន្តឹងទៅលើសេរីភាពនៃ ការជួបប្រជុំដែលអាចទទួលយកបាន ដោយបញ្ជាក់ថា *«មិនមានការរឹតបន្តឹងណាត្រូវបានដាក់មកលើការអនុវត្តសិទ្ធិនេះ លើកលែងតែការរឹតបន្តឹងដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ និងដែលមានលក្ខណៈចាំបាច់»* ដើម្បីជានា *«សន្តិសុខជាតិ ឬសុវត្ថិភាពសាធារណៈ សណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ការការពារសុវត្ថិភាពសាធារណៈ ឬសីលធម៌ ឬការការពារសិទ្ធិ និងសេរីភាពរបស់អ្នកដទៃ»* ។ ការរឹតបន្តឹងលើសិទ្ធិសេរីភាពការជួបប្រជុំ ត្រូវបានអនុញ្ញាតក្នុងកាលៈទេសៈដ៏ចង្អៀតបំផុតតែប៉ុណ្ណោះ ហើយគួរតែត្រូវសមាមាត្រនឹងគោលបំណងនៃការរឹតបន្តឹងនោះ។ បន្ថែមពីលើនោះ មាត្រា ៣៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញចែងថា ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងអស់មានសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងជីវភាពនយោបាយរបស់ប្រទេសជាតិ។ ប៉ុន្តែ ការអនុវត្តន៍នៃបម្រាមនេះ កាន់តែរាំងបន្ថែមទៀតដល់សិទ្ធិទាំងនេះ។

សេចក្ដីសន្និដ្ឋាន

បម្រាមទាំងស្រុងនាពេលថ្មីៗនេះ ទៅលើការជួបប្រជុំទាំងអស់នៅកម្ពុជា គឺមានលក្ខណៈមិនសមាមាត្រ និងលើសលប់ខ្លាំង ដោយសារតែមិនមានការកំណត់ពេលវេលាជាក់លាក់ និងបានហាមឃាត់រាល់ការធ្វើបាតុកម្ម ការជួបប្រជុំ និងការដើរក្បួនទាំងអស់នៅកម្ពុជា។ បម្រាមណាមួយគួរតែមានកំណត់ពេលវេលាជាក់លាក់ ជាជាងធ្វើឡើងដោយផ្អែកទៅលើការវាយតម្លៃដែលមិនអាចវាស់វែងបានដូចជា «សណ្ដាប់ធ្នាប់ និងសុវត្ថិភាពសាធារណៈ» នឹងត្រូវបានស្ដារឡើង

វិញនោះទេ។ ឧទាហរណ៍ ការហាមឃាត់រយៈពេល ៤៨ ម៉ោង អាចគ្រប់គ្រាន់ និងអាចទទួលយកបានសម្រាប់ស្តារនូវសន្តិសុខ។ ប៉ុន្តែ បម្រាមនោះបានដាក់ចេញរយៈពេល ៧ ថ្ងៃ មកហើយ។ មួយវិញទៀត ហាក់ដូចជាមានការពិបាកក្នុងការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងហាក់ដូចជាវិធានការហួសហេតុ ក្នុងការហាមឃាត់រាល់ការធ្វើបាតុកម្ម ការជួបជុំ និងការដើរក្បួន នៅក្នុងប្រទេសទាំងមូល ខណៈពេលដែលការធ្វើបាតុកម្ម គឺគ្រាន់តែប៉ះពាល់ដល់តំបន់មួយចំនួននៅទីក្រុងភ្នំពេញតែប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ នេះបញ្ជាក់ច្បាស់ថាការហាមឃាត់ដ៏ទូលាយមកលើការជួបប្រជុំបែបនេះ ត្រូវបានជំរុញដោយឆន្ទៈនយោបាយ និងគ្រាន់តែបម្រើគោលបំណងការពាររដ្ឋាភិបាលបច្ចុប្បន្ន ពីការរិះគន់ពីសំណាក់កម្មកររោងចក្រ និងគណបក្សប្រឆាំងតែប៉ុណ្ណោះ។

ម.ស.ម.ក ជឿជាក់ថាបម្រាមដែលគ្មានពេលកំណត់ ទៅលើរាល់ការធ្វើបាតុកម្ម ការដើរក្បួន និងការជួបជុំ គឺជាវិធានការអសមាមាត្រ និងមានលក្ខណៈលើសលុប ដូច្នេះ នេះជាការរំលោភបំពានមកលើបញ្ញត្តិជាតិ និងអន្តរជាតិដែលបានការពារសិទ្ធិការជួបប្រជុំដោយសន្តិវិធី។ ជាមួយនឹងបម្រាមបែបគ្រប់ដណ្តប់ទាំងអស់ និងការប្រើប្រាស់កម្លាំងច្រើនហួសហេតុពីសំណាក់កងកម្លាំងសន្តិសុខមកលើក្រុមបាតុករនេះ រដ្ឋាភិបាលគឺកំពុងតែធ្វើសារយ៉ាងច្បាស់ទាក់ទិននឹងសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាថា ៖ មានលំហតិចតួចណាស់ ចំពោះទស្សនៈដែលផ្ទុយពីទស្សនៈរបស់គណបក្សកាន់អំណាច។ ម.ស.ម.ក សូមអំពាវនាវឲ្យរដ្ឋាភិបាល និរាករណ៍បម្រាមថ្មីនេះ ចំពោះការជួបប្រជុំ ការដើរក្បួន និងការធ្វើបាតុកម្មទាំងអស់នៅកម្ពុជា និងចាត់វិធានការដើម្បីធានាថាការរឹតបន្តឹងចំពោះសេរីភាពនៃការជួបប្រជុំបែបនោះ គួរត្រូវតែហាមឃាត់នាពេលអនាគត។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទំនាក់ទំនង កញ្ញា សន រ៉ាមណា តាមរយៈទូរសព្ទ +៨៥៥ (០) ១៧ ៦៥៥ ៥៩១ ឬ អ៊ីម៉ែល ramanasorn@cchrcambodia.org ឬជូលៀត រូសឺឡូត តាមរយៈទូរសព្ទ +៨៥៥ (០) ១៥ ៣៥០ ៦២០ ឬ អ៊ីម៉ែល julietterousselot@cchrcambodia.org ។

មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា
Cambodian Center for Human Rights

BY NC SA